

Andris Zeibots

andristeatra@inbox.lv

LUSTĪGĀ LUĪZE

viduslaiku mistērija

Darbojas:

**Luīze
Romiešu Karotājs
Ragana**

1.daļa

Nodegušā mansa (manss – viduslaiku lauku saimniecība, šeit, krogus, kur darīja alu, kur pulcējās gotu ļaudis) pēdējā pāri palikusi istaba graustā.

Vidū guļamā lāva vai ādas paklājs.

Fonā liela iekārta lupatīga lelle, plandoša drapērija, kā Mēra simbols.

Luīze parādās durvīs. Sejā viņai rēta.

Luīze. Ē-ei!... Vai kāds dzīvs te ir?... Nav?...Tā jau domāju.

Pazūd. No tumsas iznāk Ragana, apsēžas kaktā.

Luīze velk Romiešu Karotāju.

Luīze. Nevaidi nemaz, nevaidi... Tūlīt es tevi te apguldīšu... Labi, ka zem jumta... Kur citur vairs kāds jumts atlicis?... Paši jūs romieši visu te nodedzinājāt...

Romiešu Karotājs. Ne-sa-prot... tev... nesaprot... es... *miserum*...

Luīze. Jā, to tu „nesaprot”... Karot nākt Lejaszemē, mūs gotus kaut, dedzināt mansu, to tu tīri labi „saprot”...

Romiešu Karotājs (*caur sakostiem zobiem*). Ā-ā...

Luīze. Klusu! Varoņi Rūperts un Reinholds pagalam, Rūpertu sacirta romieši, tādi kā tu, Reinholds nogrimis purvā bēgot no pārspēka!... Kas tagad vairs nāks uz nodegušu mansu, kam es dejošu?

Romiešu Karotājs. Pag... Nevar... Stāt!...

Luīze (*pārstāj viņu vilkt*). Kas ir? Sāp?

Romiešu Karotājs. *Vae misero mihi!*

Luīze. Būsi sacirsts ne pa jokam. Mūsu veči arī māc cirst, ne tikai jūs vienīgie... velna romieši...

Romiešu Karotājs. *Heu me, miserum!*

Luīze. Beidz kaukt!... Pametīšu tevi, varēsi pats ar sevi noņemties...

Romiešu Karotājs. Dzimšana... dzimšana...

Luīze. Kas tev ir? Tev drīzāk par miršanu jāuztraucas! (*Satver vilkšana!*). Nu, aiziet! Vilkšu tevi uz gultu!... (*Smejas*). Tiešām jāsmejas, stiepju pa visu mežu, pa visu istabu vēl šitādu nolāpītu maitu...

Romiešu Karotājs. Dzimšana!

Luīze. Kas tev ir?

Romiešu Karotājs. Nunc Anno Domini trīs simts, septiņi desmits, astoņi gads... Diena šī... tagad... es dzimis! Bellum gerere... es...

Luīze. Traks, kā lapsa, nupat esot dzimis... Nē, spoks tāds, dzimis tu esi nez kad... Votans Augstais Kungs vien zina pirms cik naktīm... (*Velk Romiešu Karotāju tālāk*).

Romiešu Karotājs. Bellum... karot... nē, nē... es nē... (*Čukstus, kā noslēpumu atklājot*) Es – Poēta!

Luīze. Kas tu esi, kāds princis? (*Atpūšas*) Karalis? Pats Romas Imperators?

Romiešu Karotājs. Nē, princis, es, nē... Nē, karalis... Es – Poēta... Dziesma, es... Poēta...

Luīze. Labi, labi... Es tagad visam ticu... Kad visapkārt viss mežs un lauki visi pilni mironiem, kad līdz pat jūrai tur tālu, tālu deviņpadsmit nakšu tālumā nav nevienas dzīvas dvēseles izņemot mūs... tad tu vari būt princis... Tad pat es varu būt princese, ja citu nav... Stāsti man, ko gribi! (*Satver Romiešu Karotāju*) Labs ir! Aiziet tālāk! (*Velk*).

Romiešu Karotājs. Nē. augstais... Dziesma es... Dzimis te...

Luīze (*uzstumj, uzceļ uz lāvas Romiešu Karotāju*). Vismaz tik tālu mēs ar tevi esam... Tagad guli. Tikko piedzimušais viņš esot!... (*No kāda vaļēja dēļa gala noceļ lupatu, ar ko apsegt Romiešu Karotāju, dēļa gals paliek gaisā šūpojoties*) Smird te, protams, pēc dūmiem... Bet tu guli, princi mans,

imperator... Atpūties. Sameklēšu Raganu, varbūt izārstēs tevi... Ja tik gribēs... Bet gan jau gribēs... Nebaidies, es pierunāšu...

Ragana izslejas savā kaktā.

Ragana. Neārstēšu romieti, neceri!

Luīze. O-o!... Ragana!... Kā tu te gadījies? Burvestības?...

Ragana. Neārstēšu ienaidnieku! Dzirdi mani? Tev arī iesaku, ej pie gotu vadoņa Herberta, saki, ka atradi mežā romieti, kas vēl dzīvs, lai vadoņi izlemj, kā būt...

Luīze. lešu, skaidra lieta! Protams, lai gotu vadoņi izlemj... Es tā arī taisījos darīt! Tikai pa priekšu tu viņu izārstē, Ragana!

Ragana. Kāpēc? Herberts vienalga viņam novilks ādu pār acīm! Ko es lieku reizi pūlēšos, ko meklēšu zāles mežā... Kāda nelabā pēc man to darīt?

Luīze. Es tev uzdziedāšu un uzdejošu, re, kāpēc?

Ragana. Nevajag man tavas dziedāšanas, Luīze, nevajag tavas dejošanas! Es no meža, man savas darīšanas, es uz tavu mansa dzertuvi neesmu nākusi, nenākšu arī turpmāk...

Luīze. Ap mansa namu bija tirgus lauks, tur gan tevi bieži redzēja!

Ragana. Jā, tikai, lai mainītu spēka zāles pret ēdamo! Tas nav nekāds noziegums! Bet tu kalpoji krogā pie sava tēva alus brūvētāja, tu esi kopš bērna kājas dzīvojusi starp dzērušiem karotājiem, vai maz esi vēl jaunava... ko var zināt!

Luīze. To saki tu, ragana? Tā, no kuras godīgs cilvēks pa gabalu bēg?... Ej nost no manis!... Es esmu brīva!

Ragana. Es tevi nosūdzēšu un kļūšu ieredzēta, kas zina, varbūt kāds gotu spēka vīrs ievedīs mani par sievu savā namā...

Luīze. Kā tad!... Attopies! Vai tad neredzi, ka mūsu villa nolīdzināta ar zemi, arī mežmalas manss nodedzināts... tikai šis stūris vēl palicis neskarts.

Ragana. Romieši tev to nodedzināja.

Luīze. It kā es pati nezinātu. (*Rāda rētu*). Skaties, ko man viens cits no šiem izdarīja! Kā gāza pa ģīmi ar dzelzī kaltu cimdu rokā! Domāju: „nu, tā, beigas ir!”

Ragana. Ko tad tu velc to aizkauto romieti mājās?...

Luīze. Pretīgi tā atstāt mežā... Sāks vēl pašai likties, ka esmu šo piebeigusi tāpēc, ka varēju paglābt, bet negribēju...

Ragana. Muļķes runāšana!

Luīze. Zinu jau... Ko man darīt, ja man tāda lustīga daba – dziedāt, jā, dejojot, jā, krogā dzert, simtreiz, jā! – bet romieti slaktēt... Nē, tur pameklējiet kādu citu!

- Ragana.** Vai tev pašai kāds liek viņu sist nost. Kad es saku, ierunājies tik gotu vadoņiem!
- Luīze.** Nu, jā... Nevaru saprast, kāpēc, bet man liekas, ja pateikšu es Herbertam... Tad būs slikti!... Nu, pateikšu!... Bet tas būs uz mata tas pats, it kā es savām rokām būtu viņu piebeigusi... Tu pati taču arī!... Nē, nevicinies rokām, labāk paklausies!... Ja tu izsauc garus, tad taču pati arī pa priekšu domā, ko tie gari var sastrādāt! Vai tad ne?...
- Ragana.** Ko tu sajēdz! Par buršanu šī runās!
- Luīze.** Sajēdzu! Vai tu pati izsauksi garus, kas sadarīs cilvēkiem tikai ļaunumu? Ja izsauksi, vai tad arī pie tās nelaimes nebūsi vainīga, ko?
- Ragana.** Ohh, kā tu māki visu sapīt, samunsterēt...
- Luīze.** Teicu jau, dejoju, dziedu, esmu lustīgā Luīze!
- Ragana.** Nu, labi... Dejo ar...
- Luīze.** Vai to pussprāgušo romieti izārstēsi?
- Ragana.** Jā, jau... Bet tikai tāpēc, ka tu pierunāji!... Pati es to nedarītu, kaut te uz vietas visa pasaule sagāztos ledainajā Helā uz mūžīgiem laikiem!
- Luīze.** Es jau dejoju... (*Dejo, tad apstājas*). Vai tu jau ārstē?
- Ragana.** Pa priekšu paskatīšos uz tavu deju, paklausīšos dziedāšanu...
- Luīze.** Ē, nē! Jau paskatījies! Es neesmu nekāda dumjā Luīze! Būs kā krogā – drusku paskaties, kā dejoju, tad samaksā, un tikai tad dejošu pa īstam, un tikai tad – līdz galam!
- Ragana.** Nekaitini mani, uzsūtīšu lāstu...
- Luīze.** Bet tu – nemēģini mani apšmaukt!... Dzirdi?...
- Ragana.** Kad mani pārņem niknums, es daru tādas lietas... (*Paceļ rokas, buršana*)
- Luīze.** Netrako!
- Ragana.** Noburšu tevi par slimu, noplukušu, slienainu vilku māti...
- Luīze.** Slimu, tas jau ir par daudz!
- Ragana.** Uz tevi neskatīsies neviens, pat pats greizākais vilku vecis tevi negribēs lenkt, vai saproti...
- Luīze.** Saprotu, es visu saprotu... Liecies mierā! Netrako! Sarunāsim mierīgi...

Romiešu Karotājs miegā ievaidas.

Luīze (*noliecas pār Romiešu Karotāju*). Kas tad nu?

Romiešu Karotājs (*sapnī*). Igni et ferro!....

Luīze. Ko tu klie dz, stulbais romieti? Man tagad būtu laiks kliegt!...
Mani taisās tevis dēļ noburt par tizlu, šķību vilceni...
(*Noskūpstā romieti uz pieres*).

Ragana. Hū-ū!... Cik pretīgi!... Kāpēc tu laizi viņam galvu?...

Luīze. Kaut es pati to zinātu!... Ja tu, Ragana, nebūtu te blakus,
domātu, ka esi mani jau nobūrusi!... Redzi taču, kas ar mani
notiek! Daru to, ko pati negribu?

Ragana. Ā!... (*Pienāk tuvāk, vēro Romiešu Karotāju*). Vai tikai
viņš... vai tikai viņš nav tevi nobūris?

Luīze. Tas varētu būt! Viņš tā dīvaini uz mani skatījās... redzi, šitā,
skatījās!... (*Rāda*).

Ragana. O, jā, jā!!! Tā ir! Viņš tevi nobūris!... Pie Votana! Tāpēc es
nesapratu, kas tev uznācis, ka tu stiep savā mājā pusbeigtu
ienaidnieku...

Romiešu Karotājs. Homo sum...

Ragana. Burvestības! Skaidra lieta!

Luīze. Atbur mani. Varēsi?

Ragana. Nu, nezinu...

Luīze. Uzdejošu!

Ragana. Tad man jāiet mežā meklēt Murgu Zāli...

Luīze. Ah... Steidzies ātrāk!...

Romiešu Karotājs (*ievaidas*). Dzert...

Luīze. Tev, protams, arī tiks, kur tad, lai tevi liek... (*Atnes krūzi
ūdens, Romiešu Karotājs dzer*). Tencinu būtu teicis!

Romiešu Karotājs. Labs.

Luīze. Dzirdi, derētu kādu gaļas gabalu!

Ragana. Es romietim rijamo negādāšu, nesagaidīsi!

Luīze. Labi jau... Vismaz savu „murgu zāli” sameklē.

Ragana. Nevis man tevi, bet tev mani būtu jābaro par atburšanu...

Luīze. Tad jau redzēsīm... Ja pati, ko atradīšu... Bet deju es
apsolu!

Ragana. Deju, deju... (*Ejot prom*) Nodejosies zils te ar tevi... Badā
nosprāgsiet dejodami... (*Prom*.)

*Luīze apsēžas blakus Romiešu Karotājam uz lāvas, Romiešu
Karotājs sameklē viņas roku, satver savējā.*

Luīze. Kas tad nu?... Rociņu sagribējās paturēt „mazam puisītim,
romiešu dedzinātājam”... Kamēr pusbeigti, tikmēr visi mīļi,
kad izveseļosies... Tad: „Luīze kalpo”!... Tad uzreiz sāksi
izrīkot: Luīze uzdejo, Luīze atnes elu, Luīze tupi kaktā mellu
muti!... Tad es atkal nebūšu nevienam vajadzīga!... Vai
Rūperts man nezvērēja mūža mīlestību, un vai tai pašā

rudenī neapņēma Gudronu par sievu... Skaidrs, augstākā vadoņa Herberta meitu!... Kur nu man, lustīgajai Luīzei, ar tādu „valkīru” sacensties!... Reinholds, tas vispār – pameta jau otrā dienā, „kas tu tāda par Luīzi?”, nepazīstu, saka, acīs man pateica: „Ne-pa-zīs-tu!”... Eh, romieti!... Tu jau nebūsi labāks, tikai pēc purniņa drusku smukāks... Tūlīt pat iešu pie Herberta, nosūdzēšu!... Lai tevi maitā nost!

Romiešu Karotājs. O, ignītus... deg... man... deg...

Luīze. Tevi karsti? Nuja, tādos dzelžos... (*Aplūko bruņas*) Kā tādus vispār lai dabū vaļā? (*Pastumj*) Nu, pagriezies!... Vai šitā?... Ā, skat... Tagad nāk nost!... Ja tā turpināsies, kļūšu tev par ieroču nesēju, Romiešu Karotāj... (*Noņem bruņas*) Nu tu man būsi gandrīz jau plīks, romieti!... Nu? Tagad ir labi?

Romiešu Karotājs (*atviegloti nopūšas*). Dii te ament!... Labi.

Luīze. Nu? „Tencinu” neteiksi Luīzei?

Romiešu Karotājs. Tu... Luīze...

Luīze. Tagad zini, kā mani sauc? Un kā tev vārdā?

Romiešu Karotājs....Bella... Luīze...

Luīze (*rāda ar pirkstu*). Es esmu Luīze! Kas esi tu?

Romiešu Karotājs. Dzimis... es... tagad... Nomen nescio...

Luīze. No jauna piedzimis esi? Tagad, te uz vietas? Būsi mans bēbis? Un jau tik liels, ka bruņas sprāgst pušu? Ko tad man ar tādu jaundzimušo darīt? Nezinu nemaz, kā tevi saukt... Vārdu tev dot, vai?

Romiešu Karotājs. Tagad... Jā!

Luīze. Tu gribi jaunu vārdu?

Romiešu Karotājs. Vārdu. Nomen...

Luīze domā.

Luīze. Nē, tā es nemāku izdomāt! Es varu izdejoj! Skaties! (*Dejo*) Lustīgā Luīze savu bēbi sauks tā!... (*Dejo.*) Nu, saprati?... Nesaprati... Redzu jau, ka nesaprati!... Eh, neviens jūs nesaprotat!...

Romiešu Karotājs. Dzert...

Luīze (*pasniedz ūdens krūzi*). Nezin, ko tu darītu, ja es tā gulētu un prasītu dzert? Dotu man padzerties, ko? Izdomātu manu vārdu?... Šaubos, vai... Neizskatās pēc tevis... (*Aplūko Romiešu Karotāju*) Tu jau nemaz neklausies... Atkal aizmigi, ja? Nekas, ka apkārt karš un briesmas, tu tik noliecies un guli nost, varens karotājs, neko teikt!... Nu, nekas... Es tikai tāpat vien ar tevi sarunājos, romieti, kaut arī tu mani nedzirdi, un ja dzirdētu, tad nesaprastu, un pat ja saprastu, domātu savā

romieša galvā: priekš kā man tā mansa meita, priekš kā man tāda Lustīgā Luīze, ko viņa prot, tikai dejot... Eh... Guli, guli, cita darba jau tev nav! Visu atkal Lustīgajai Luīzei vienai jāpadara... Vai karā, vai tirgū, Luīze jūs visus apčubina, visus ieaijā, visus sargā miegā, bet jūs tik guļat!... Kā pankūkas alus peļķē...

Ienāk Ragana.

- Ragana.** Mežā vairs ne soli paspert, visa pasaule pilna līķiem...
Tagad to tik gaidi, ka sērgas izcelsies!
- Luīze.** Ēst sameklēji... Romietis jau beidzas nost...
- Ragana.** Pati meklē, kur tad es atradīšu... Villa nopostīta, krājumi izlaupīti... Līķus cept, vai gribi?...
- Luīze.** Sēnes var salasīt, meža ogas, vai pirmo reizi?...
- Ragana.** Sēnes tu atradīsi... Visa zeme vienās asinīs... Varbūt Mēris jau kļūst visapkārt, par kādu ēšanu tu sapņo!
- Luīze.** Labāk badu mirt?
- Ragana.** Jāgaida. Gotu karapulki beigs vajāt bēgošos romiešus, tie atgriezīsies, tad varbūt pat maizi dabūsim...
- Luīze.** Kad tas vēl būs... (*skatās uz Romiešu Karotāju, noliecas pār viņu, lai ragana nedzird, tikai guļošajam Romiešu Karotājam*) Un... kā lai es prasu gotiem maizi, ar ko barot romieti... (*Ragana*). Gan jau tiksīm galā! Vai nu pirmo reizi mūžā no vēja pārtiekam! (*Romiešu Karotājam*). Vai ne, romieti?
- Ragana.** Nodur viņu. Jo ātrāk, jo labāk. Tur ārā mētājas kara dzelži uz katra soļa... Dzirdi?... Un nekavējies! Ja atgriezīsies Herberts un ieraudzīs tevi blakus romietim, abus noslaktēs.
- Luīze.** Tu jau aizmirsi? Apsolīji taču viņu izārstēt! Kur tava murgu zāle? Velc ārā!
- Ragana.** Es tevi pašu atburt solīju!
- Luīze.** Es varu pagaidīt. Viņu ārstē!
- Ragana.** Galīgi traka... Noburta, es jau teicu!
- Luīze.** Man patīk būt noburta! (*Dejo, dzied pašas izdomātā meldiņā*). Patīk, patīk, man patīk, man patīk noburta būt, es esmu lustīgā Luīze, cik jautri ir noburta būt!... (*Ragana*). Tu nemaz nezini, ko zinu es!
- Ragana.** Ko tad?
- Luīze.** Gotu vadoņi viņu neaiztiks!
- Ragana.** Jā?
- Luīze.** Jā.
- Ragana.** Tam nu gan es neticu!

Luīze. Tu domā, ka viņš ir kaut kāds parasts romietis? Ne velna!...
Viņš īstenībā ir princis... Varbūt paša Romas imperatora
dēls!

Ragana. Kāpēc princis?

Luīze. Redzi viņa bruņas? (*Rāda*). Tādas nēsā tikai visvarenāko
romiešu pēcnācēji! Viņš ir imperatora dēls. To sapratīs arī
Herberts, viņš zinās, ka romieši būs gatavi maksāt jebko, ko
vien goti pieprasīs – zelta kalnus, vergus, zemes platības,
kalnus, pat debesis virs galvas – visu! Un tad es teikšu
Herbertam tā: „Redzi, kā ir vadoni, es Lustīgā Luīze, alus
mansa meita, tomēr esmu gudrāka par vienu otru, es uzreiz
saprātu, kur gotiem labums! Ja es nebūtu izglābusi
imperatora dēlu, vai mēs saņemtu visus tos labumus no
Romas?” Un Herberts man tad teiks: „Nē, nesaņemtu vis!
Mēs dabūtu no romiešiem tikai uguni, dzelzi un mēri!” un vēl
viņš teiks: „Tu Luīze esi pelnījusi balvu! Mēs tev uzcelsim
tavu mansu no jauna, tā vecā, nodedzinātā vietā!” un es
viņam atbildēšu: „Lūk, tā ir īsta goda vīra runa, vadoni
Herbert!”

Ragana. Nezin vai... nezin vai... neliekas ticami... viņš tevi
apburdams māņus uzlaidis!

Luīze. Un vēl es Herbertam teikšu tā: „Jā, vadoni, ko es vēl tev pa
kluso, tā starp citu, gribētu teikt: tā mūsu ragana ir kļuvusi
veca un stulba! Tai vietā, lai man palīdzētu izārstēt
imperatora dēlu, viņa tikai ņerkstēja visādas muļķības un
traucēja man! Daudz netrūka, ka gotiem visas Romas balvas
būtu aizgājušas gar degunu... Vai tik tā Ragana nav slepens
ienaidnieks? Vajadzētu pārbaudīt, pielikt uguni pie pakaļas,
lai atzīstas!”

Ragana. Nu! Tu šito izbeidz! Kāds es ienaidnieks?

Luīze. Kā es varu zināt? Murgu zāli no meža neatnesi, ārstēt
imperatora dēlu, izskatās, tu nemaz netaisies...

Ragana (*izvelk no azotes*). Re, kur ir zāle! Re, kur tā ir! Kā tad es
netaisos!

Luīze. Ko tad tu vēl kavējies?

Ragana. Tu mani kavē ar veltīgu runāšanu... labāk atnes ūdeni...
vajadzēs zāli mērcēt...

Luīze. Skaidra runa! (*pasniedz krūzi ūdens*)

Ragana sāk burties. Buršanās rituāls.

Ragana. Eju, eju, skatos, apstājos... Vai tu mani vēro, rēgs? Kāds
ir tavs spēks?... (*Romiešu Karotāja roka paceļas*).

Luīze. Re, viņš tev atbild!

Ragana. Klusu, tu!... Nejaucies!... (*Pieskaras Romiešu Karotāja roka*). Karsts, karsts, karsts...

Luīze. Bet viņš ir tikai mans, to atceries!

Ragana (*iesmejas*). Kas zina, kas zina...

Luīze. Nemaz neceri, viņš tevi negribēs, tev ģīmis briesmīgs!

Ragana. Netraucē, muļķe! Klusē tagad... Ko tu lien, kur tevi neaicina! ... (*Atsprāgst kā zibens triecienu saņēmusi*)

Trieciens atsviež Ragana un Luīzi sānis. Klusums. Atbrīvota krīt Romiešu Karotāja roka. Viņš pārveļas uz sāniem. Vēlreiz trieciens. Plaši atveras romieša acis.

Ragana. Gaiss smags... Au!... Ko es izdarīju... Ak, neparāts, pēc asiņainas kaujas miroņu laukā garus saukt!... Au!... Kā es neiedomājos!... Kāda kļūda!... Nu, viņi visi nāk... (*Luīzei*) Visi nāk! Bēdz! Slēpies no spokiem! Visi rēgi ceļas un nāk... Au!... Ļaunā spēks ir visur ap mums... Au!... Piesargies, viņi meklē mūsu ķermeņus, kuros iemiesoties!... Ātrāk! Prom!

Luīze metas telpas kaktā, noslēpjas, Ragana cīnās pret Neredzamo Spēku, kas uzbrūk no ārpuses. Romiešu Karotājs strauji uzlec kājās, viņā šķiet iemiesojies svešs gars

Romiešu Karotājs. Vienpadsmit, divpadsmit, trīspadsmit...
putniņi mazi no debesīm krīt...
trīspadsmit, divpadsmit, vienpadsmit...
putniņus mazos sāk čūskas rīt...
tuk-tuk, pie durtiņām atskan tūlīt...
Mēris nāk, Mēris nāk...
dzi! ...
noskan pusē divpadsmit...

Mēra lupatu lelles rokas izstiepjas pāri telpai.

Luīze. Dievi! Viņš pārvēršas...

Romiešu Karotājs. Nāc ar mani dejot, Luīze!

Luīze. Tu proti runāt? Tu visu laiku tikai izlikies?

Romiešu Karotājs. Es tevi gaidu... gaidu...

Ragana. Luīze, bēdz! Tas nav romietis! Tas ir Mēra spoks, kas ar tevi runā!

Romiešu Karotājs (*pieiet pie Raganas, pagrābj aiz rīkles pieceļ pirkstgalos*). Vecā, pretīgā muļķe! Skauž, ka nedejošu ar tevi, lupatu maiss?

Ragana. Ej Helā!

Romiešu Karotājs. Jau biju Helā, jau peldēju smirdošā purvā... He-he!... Tu pati mani izcēli virszemē! Tu pati ļāvi man iegūt jaunu kustoni! Re, kā tas kustās! Jūti mana jaunā kustoņa spēku rokās, kā es tevi ceļu? Skaties mana jaunā kustoņa kājas, kā tās grib lēkāt dejā? Mana jaunā kustoņa elpa ir karsta! (*Uzpūš, Ragana iekliedzas kā apsvilināta*)

Luīze. Ei, tu spoks! Es nāku! Ejam dejot!

Ragana. Trakā, ko tu dari?

Luīze. Es esmu Lustīgā Luīze, un nekad neatsaku, ja mani sauc dejot! Vai tas būtu spītīgais, vai pats Hela nezvērs! Nāc dejot, maitas gabal, aiziet!

Dejas, kuras laikā Ragana iznāk priekšplānā un iemērc Mēra zāli krūzē ar ūdeni. Burās. Sastingst, vēro cik aizrautīgi dejo Luīze. Pārdomājot iznāk priekšplānā, gaismā tikai Ragana, bet dejas fonā trupinās.

Ragana izvelk mēra zāli, nobāž atpakaļ jostai piekārtā kulītē. pagrābj no zemes putekļu sauju, ber traukā.

Luīze (*dejas laikā*). Lec augstāk, vēl augstāk! Kas ir, vairs nevari, ķēms? Nevari dejā pārspēt Lustīgo Luīzi? Ķidas par švakām, ko?

Romiešu Karotājs paklūp. Smagi elso. Ragana viņam pasniedz apburto ūdeni. Romiešu Karotājs dzer, sagrīļojas, rēc atvēris rīkli. Sabrūk.

Ragana. Re, re... Mēra ūdens laikam palīdzēja...

Luīze. Palīdzēja?

Ragana. Tā izskatās...

Luīze. Viņš nekustas...

Ragana. Zāles spēcīgas... Būs labi...

Luīze. Palīdzēja vai nepalīdzēja? Kā tad tagad ir?... Kas notika ar manu agrāko romieti?

Ragana. Nezinu. Mēra zāle izdedzināja spoka nozagto miesu no iekšpuses... Tas ķermenis ir tukšs... Diez, kur tagad romieša karotāja dvēsele... Kādos padebešos lidinās...

Luīze (*piesteidzas, atbalstot Romiešu Karotāju, pieceļ sēdus*). Ei, romieti, nabadziņ... Vai tu dzirdi mani?... Es esmu Lustīgā Luīze?... Vai tu redzi mani?...

Romiešu Karotājs (*tukšu skatienu veras uz priekšu*)... Poēta...

Luīze. Tikai mieru! Gan es dabūšu tavu dvēseli atpakaļ! Tikai mirkli atpūtīšos... Traki danči tagad mēra laikos sākušies...

Ragana. Labāk būtu bijis viņu nomaitāt uzreiz...

Luīze. Negribu klausīties!... Ēst gribas... Pirms cik naktīm sākās cīņa ar romiešiem? Pirms divām... Nu jau drīz būs trešā vai ceturtnā nakts, kopš neesmu ēdusi... Tā jau var kājas atstiept! Nāc, iesim!

Ragana. Jau nakts...

Luīze. Mēness gaiši spīd! Nu, ejam!

Ragana. Taisnība jau ir... Derētu ieēst... Tikai ko tu taisies sameklēt?

Luīze. Es te visu zinu!... Šeit blakus bija tirgus lauks, te daudzi zemes ļaudis veda savus graudus un zirņus apmainīt pret alu, pret drēbi, ko nu kurš... Dažiem zem zemes bija aprakti krājumi, kurus tajā dienā nesanāca samainīt! Derētu tos uzmeklēt!

Ragana. Lāsta nebaidies? Katru slēptuvi sarga lāsts!

Luīze. Priekš kā tad tu esi, Ragana? Atbur lāstu! Nu! Citādi iznāk, ka man vienai visu jāizdomā, visu jāatrok!

Ragana. Tā nu kāds var uzreiz atburt...

Luīze. Tad iešu viena! Mirsti te badu, ja tev tā labāk tīk!

Ragana. Eju jau! Kā nu neiešu... Bez ēšanas vienalga beigas!

Luīze (*tikai Romiešu Karotājam, klusu pie auss*). Vai nu tu mani dzirdi, vai nē – pagaidi tepat... Drīz atradīšu ēdamo... Labs ēdamais noder pret visādām burvestībām labāk par ragana zālēm... Gaidi mani! Lustīgā Luīze zina, ko dara!... (*Ragana*). Ejam, ko stāvi!

Abas prom.

*Gaismas mainās, vairāk sarkanas uguns krāsas.
Pazemes spēku atraisīšanās trokšņi.*

2. daļa

Romiešu Karotājs pieceļas, pasmīn.

Romiešu Karotājs. Vienpadsmit, divpadsmit, trīspadsmit...

putniņi mazi no debesīm krīt... Mans skūpst, tava nāve, mazulīt... Sērga ir klāt, nāks pār sliekšni tūlīt... (*Smejas, atskatās, paceļ ādu, uz kuras gulējis, zem tās ir sarkans lakatiņš, pavicina to, apsien ap kaklu*). Tumsā Mēra nezvēra acis vīd... liesmu elpa, sarkanais zīds... Trīspadsmīt, divpadsmit, vienpadsmit... (*Sāk smieties, ar katru skaitli, smieklī kļūst velnišķīgāki*) ... desmit, deviņi, astoņi, septiņi... jau melnām sejām guļ bedrē viņi... (*slīdošā solī pārvietojas uz labo pusi priekšplānā, tad iet gar priekšu runājot*) seši, pieci, četri, trīs... vātis un augoņi nesadzīs... (*apstājas kreisajā pusē*) divi, viens ... nāve ledus līkločus lien... un beigās nekas-s-s-s... acis izdzēstas-s-s... (*Atkal sastingst*).

Ienāk Luīze, nes maisiņu ar ēdamo, Ragana aiz viņas. Abas apstājas centrā. Skatās uz tukšo lāvu.

Luīze. Kur viņš palicis? Romieti, kur tu esi? Skaties, ko mēs izrakām no zemes – krietns maisiņš ar lēcām!... (*Strauji pagriežas, ierauga Romiešu karotāju, kurš brīdi stāv, tad pastiepj roku uz Luīzes pusi, izgriež plaukstu, ar žestu kā noslaukot stiklu*)

Romiešu Karotājs. Esiet sveicinātas, sievietes! Vai nav brīnišķīga mēnesnīca!

Luīze. Mēnesnīcai nav ne vainas... Bet kā tad tā? Tu proti runāt?

Romiešu Karotājs. Es ļoti labi protu runāt, daiļā sieviete!

Luīze. Ko tad agrāk nerunāji?

Romiešu Karotājs. Biju ievainots, zaudējis daudz asiņu. Biju jau ceļā uz Plutona valstību, tumsībā...

Luīze. Kas tā par valstību?

Romiešu Karotājs. Plutona valstība ir romiešu Hels, nāves krasts, nāves biezoknis, daiļā sieviete, tur pelēki zaļos ezeros peld mirušo dvēseles, Mēra Nezvērs tur lidinās, tur ir skaisti un saldi, tur ir auksts un vienmēr viss mainās, izplūst, pagaist, veidojas mūžveci mežu biezokņi, apsūbējuša sudraba klintis! Un, rau, viss sašūpojas... Un gaist!... Un atkal ezers, senas pils drupas... eļļaini tumšzaļi vīteni...

Luīze. Tu jau to stāsti it kā pats būtu to redzējis!

Romiešu Karotājs. Redzēju! Es to pats redzēju, kamēr biju prom no šīs pasaules!

Ragana. Kaut kas nav labi! Es jūtu!

Romiešu Karotājs. Nu, nu?... Kas nav labi, tu, senatnīgā, gudrā?

Ragana. Smacīgs gaiss...

Lēnām dziest gaismas, līdz tumsa.

Luīze. Ei! Kas tas? Gaisma dziest! Skatieties debesīs! Tur augšā! Mēness!... Vai neredzat?!... Mēness pazūd!

Romiešu Karotājs. Aptumsuma laiks...Mēnesi aprij likteņa spēku briesmonis!

Ragana. Ļauna zīme! Nelaieme nāk!

Romiešu Karotājs. . Pasaules nogrimst un paceļas savādas, nekas vairs nav tāpat kā agrāk! Liktenis nosaka, kādām tām kļūt... Liktenis nosaka, kā mums tās redzēt, kādām acīm...

Luīze (*Ragana*). Ko mēs darīsim?

Ragana. Hū! Jābaida nezvēru prom! Hū, nelabais! Hū!

Luīze. Smiekli un deja! Pret tiem ļaunie spēki neko nespēj! (*Dejo*)
Esmu Lustīgā Luīze, pats Hela valdnieks mani nenogrābs!
Lai liktenis vēl pamēģina tikt ar mani galā! (*Iesmejās*)

Tumsa.

Romiešu Karotājs (*tumsā, pārvietojoties, balss ierakstā skan no nekurienes*). Mēra nezvērs lido pār pasauli!

Paceļas gaisma. Romiešu Karotājs ir pazudis.

Luīze (*pārstāj dejot*). Viņa vairs nav! Viņš ir pazudis...

Ragana. Tas ir dēmons... Bīsties!... Neļauj viņam tikt tev klāt!... Tie ir dabas spēki, tos nedrīkst neievērot!

Luīze. Ko niekus! Luīzei nekad nav bijis un nav pāri stāvošu likumu! Šīs pasaules spēcīgie sareibuši un nevarīgi kā bērni ir siekalojušies un raudājuši man klēpī... Es tik pasmejos!... Un tādu, kā tu saki, „dēmonu” arī pie gotiem pilni krūmi... (*Romiešu Karotājs parādās tālplānā*). Re, kur viņš stāv! Nemaz tik bailīgi neizskatās... (*Karotājam*). Vai tu patiesi esi kāds tumsas gars, ja lidinies gaisā?

Romiešu Karotājs. Esmu tikai dzejnieks...

Luīze. Tā gan? Vai man tev jātic?

Romiešu Karotājs. Pārbaudi mani, kādus dzejas pantus tu vēlies dzirdēt – varoņu dziesmas, mīlas sāpju romances vai debesu brīnumu himnas?

Luīze. Labi... Saceri dziesmu, kas pārspētu pašu likteni, saceri dziesmu, kas atver sirdis mīlētājiem!... Varēsi?... Mums jādzied, jāaizbaida nezvērs, kas aprijis mēnesi!

Romiešu Karotājs. Tu dejo, es tulkošu vārdos! (*Turpmāk: Luīze izpilda kādu dejas kustību, Romiešu Karotājs to nosauc vārdos, ja viņš kļūdās, Luīze pakrata galvu, viņš labo*). Ja kāds tevi mīl... (*kustība*) to atraidi... (*noliegums*) to neatraidi... (*kustība*) ja kādam tu esi vajadzīgs... (*kustība*) ja kāds par tevi rūpējas, sargā... (*kustība*) un kāds tevi gaida, apbrīno tevi... (*kustība*) to neatraidi nekad!... (*kustība*) jo citādi pamodīsies reiz rītā (*kustība*) un sapratīs, ka zvaigznes skaitot... (*kustība*) pats esi mēnesi pazaudējis...

Luīze. To tu labi pateici... Dziesmas vārdi mums zināmi, kāds tad ir melniņš?

Romiešu Karotājs. Ā... melniņš... skaņu sapņi... stīgu vibrēšana... uguns ritms... tas rodas no tuvības... Vai vēlies, lai visa debess iegaismojas, lai ūdeņi bango, lai zeme dvesmo un biezokņi elpo? Nāc pie manis un ļauj noslaucīt tev pieri ar šo ugunīgo lakatu...

Ragana. Sargies, Luīze! Es jūtu briesmas!

Luīze. Bet man patīk!... Viņš tik smuki runā...

Ragana. Nestāties likteņa ceļā!

Luīze. Kurš gan zina likteni? Varbūt tu? Varbūt tu sevi iedomājies par pašu likteņa dievi?

Ragana. Varbūt...

Luīze. Nu, tad zini – es tevi neklausos!

Ragana. Bet tumsa! Tumsa!... Mēness ir beigts, mežs un lauki – viens vienīgs spoku dārzs... Vai tādā laikā tu sāksi mīlināties ar svešinieku, kurš tumsu redzējis, kurš gaisā lido?... Dumjā, Luīze!... Tas taču tīrākais neprāts...

Luīze. Esmu Lustīgā Luīze, kad tad es savā nieka mūžiņā esmu prātīga bijusi? Un kālab? Vai prieka pasaulē par daudz? Vai laime mums katru dienu tā vien pār galvu gāžas? Vai man palaist garām to reto brīdi, kad debesis labvēlīgas?...

Ragana. Nē! Kad debesis mirušas! Skaties! Skaties tur augšā – tumsa debesīs!

Romiešu Karotājs. Laika vairs nav... Man jāiet...

Luīze. Nē, pagaidi!... Parādi man vēlreiz savu ugunīgo lakatu... Vai tas ir burvju lakats?

Romiešu Karotājs. Jā... Tas plīvo, tas saista pasaules, neredzamo un redzamo pasauli, modina septiņas debesu kristāla sfēras, tās rada dziesmas plūsmu, tās skaņu iespaidi tek cauri gaisam, caur zemi, caur uguni un caur visu okeānu... Šie iespaidi rada mūsu sapņus... (*Rāda sarkano lakatu*). Vai gribi vēl šajā naktī pacelties debesīs, ieraudzīt kristāla sfēras griežamies, iegūt visus pazemes uguns

spēkus un aptvert visus dabas noslēpumus vienā
acumirklī!... (*Stiepj lakatu*). Izbaudi to! Kāds viņņojums! Ļauj
pieskarties tam, daiļā sievietē!...

Ragana. Nē!

Romiešu Karotājs. Nost tu ķirzaka! (*ar pirksta triecienu pa gabalu
trāpa Raganai, tā sabrūk, pagriežas pret Luīzi*). Tu esi
vienīgā, mana vienīgā visā pasaulē! Luīze! Luīze! Luīze!

*Luīze padodas vilinājumam, viņas sejai pārslīd sarkanais lakats.
Mēra figūra atkal sakustas.*

*Romiešu karotājs smejas, tad strauji apraujas, atgriežas viņa
agrākais veidols.*

Romiešu Karotājs. Poēta es... Luīze... Piedod... Luīze... Ne
es... ne es tas biju... ne jau es... fantoms, ne es... piedod,
piedod... (*Blakus Luīzei*)

Luīze. Tagad ej prom. Es nelabi jūtos. Ej taču, tu arī dabūsi mēri...

Romiešu Karotājs. Nē, es palikt! Vienmēr! Kur tu, tur es!

Luīze. Ej, kad es saku! Prom!...

Romiešu Karotājs. Piedod.

Luīze. Ko tu vēl stāvi, sasodītais romieti! Vācies! (*Kad Romiešu
karotājs pagriežas*). Pagaidi! Vēl tikai nolasi man dzejoli, ko
tu man sacerēji...

Romiešu Karotājs (*tagad viņš dzejā lieto citas dzimtes galotni*).

Ja kāds tevi mīl... to neatraidi...

Ja kādam tu esi vajadzīga...

Ja kāds par tevi rūpējas, sargā...

Ja kāds tevi gaida, apbrīno tevi...

To neatraidi nekad!

Jo citādi pamodīsies reiz rītā

Un sapratīsi, ka zvaigznes skaitot

Esi mēnesi pazaudējusi...

Luīze. Sapratu! Bet tas nav par mani, es vairs nevaru padejot...

(*Pauze*) Nu! Tagad viss. Tagad ātri ej prom! Ātri!

Neatskatoties!

*Romiešu Karotājs atsveicinās ar žestu, prom.
Ragana slienas augšā, Luīze apguļas uz lāvas.*

Ragana. Vai spoks jau prom?

Luīze. Galva reibst...

Ragana. Tu kvēlo... tev ir karstumi... (*Atraujas atpakaļ*) Tas ir
mēris...

Luīze. Zinu pati... Iedod man sauju lēcas ieēst... Jūtu, tumsa nāk... Lai ēdamais neaiziet zudumā...

Ragana (*pienes maisiņu*). Ņem. (*Abas ēd sausas lēcas no sauļas, Luīze sniedz pēc ūdens krūzes, nespēj.*) Vai padzerties arī?

Luīze. Jā, pati laikam neaizsniegšos... ja vairs nav spēka, ja vairs nevaru padejot... tad pilnīgi skaidrs, ka tas ir mēris... (*Dzer ūdeni*). Dieviem nepatīk, ka cilvēki smejas, nu nekas, es tomēr smiešos!...

Luīze aizver acis.

Ragana. Ak, dumjā Luīze, nosprāgi gan, maita... Nu es varu atzīties... (*Balstot mirušo Luīzi, stāsta viņai pie auss, kā slepenu informāciju*) Es to visu ievārīju... Murgu zāli es izmetu ārā... Ar mēri biju pa draugam, vai saproti... Traka biju... Viss tā nolādētā romieša dēļ... Es izsaucu rēgus... Es ielaidu mājās mēri... Lai atriebtu visiem! Par manu neglīto seju, par to, ka mani atraidījuši visi, vienmēr, kopš bērnu dienām, kopš piedzimu, kad mani jau izmeta ārā, dubļos, un augu es nevis zem pajumtes, bet sētā, mēslos!... To darīja cilvēki, tādi kā tu, dejojošie, smejošie, visi jautrie un priecīgie!... Cilvēki ir nolādēts dzimums!... Bet man bija prieks atriebties vēl simt kārtīgi tieši tev... Par to, ka tev allaž veicās, Luīze!... Kā es tevi ienīdu!... (*Izkliedz pret debesīm visu savu naidu*). Nu tu esi mirusi... Un arī man jāiet... Tagad... Man būs mūžīgi jābrien cauri meža biežokņiem dienām un naktīm ilgi, ilgi, ilgi... Esmu nolādētā... Bet īsto prieku es tomēr sajutu, tajā brīdī, kad būros, kad modināju rēgus... Kāds saldums tas bija, kāda atriebība!... To neaizmirsīšu... (*let prom, smejas*).

Priekšgars.